

NA VELIKI BUKOVICI vas glasbe, zelja in krompirja

6. februarja 2024 smo obiskali **Veliko Bukovico**. **Predstavitev** vasi je prijazno sprejel **domačin Danilo Primc**, znan gostilničar, po domače **Jerničev**. Časovno se je omejil na obdobje zadnjih **60 let**. Pridružil se mu je predsednik KS **Goran Boštjančič**.

Po pozdravih in predstavitvi smo začeli obhod vasi. Vas leži na nadmorski višini 476 m in šteje 204 prebivalcev.

Danilo nam je predstavil **vsako domačijo** in **kratko zgodovino njenih lastnikov**. Večina stavb je **obnovljena** ali **popolnoma nova**. **Vas je tako lepo urejena**. Redke hiše so prazne, ker so gospodarji umrli ali živijo v tujini. Naš vodič je **z vso vnemo in ljubeznijo do svojega rojstnega kraja** pripovedoval o **sovaščanih, njihovih poklicih in talentih**. V preteklosti so se preživljali predvsem s **kmetijstvom**. Glavni kulturi sta bili **zelje in krompir**. Po svoji **kvaliteti** sta bila znani po celem **Kvarnerju, otokih in Severni Dalmaciji**, kamor so Velikobukovčani vozili svoje pridelke. Po vzpostavitvi novih meja je ta prodaja počasi usihala. So pa **še danes ljudje z Reke in okolice**, ki redno prihajajo ponje v vas. **Za prevoz pridelka do kupcev so morali imeti konje** (okrog leta 1970 – **63**). Znani **konjerejci so bili bratje Vrbanovi**. Gojili pa so tudi **govedo, prašiče...** S prevozništvom in konjerejo so bile **povezane tudi obrti**. Posebej znani so bili izdelovalci **komatov**. Mimogrede – ti so izdelovali tudi žimnice. Delovala je tudi **kovačija** (Mundetovi).

Mandrgočevi so imeli mlin in žago.

V vasi je bilo **več gostiln**. **Vrbanova** je delovala čez 100 let. Ob gostilnah so bila tudi **balinišča**. Ljudje so se po **napornem delu od zgodnjega jutra do pozne ure** znali tudi **zabavati in veseliti**. Veliko vaščanov je **bilo glasbeno nadarjeno**. Igrali so na več **inštrumentov**. Posamezniki so bili **tudi odlični pevci**. Igrali in peli so **celo vsi člani ene družine**. Ko so **na shodih gostovali z igranjem na plesu**, so krajan komaj pričakali prve takte. Muzikanti so spremljali tudi fante na **viziti**. **Godčevsko-pevska skupina Volk Folk nadaljuje družinsko tradicijo** in je znana doma in v svetu.

So pa ljudje sledili tudi **novostim**. **Pepko Franetov** je kupil prvi traktor in kasneje tovornjaček in ostali so ga posnemali. Danes je v vasi **63!! traktorjev**.

V vasi **je pod Italijo delovala dvorazredna šola**, pri Oštarjevih. Poučeval je italijanski učitelj.

Posamezni vaščani so uspeli tudi v drugih poklicih: **duhovnik Mavrič Anton** (1910-94), zadnja leta je služboval v Brseču (HR). Priznan **inovator** slovenskega porekla v ZDA je bil **Primc Jože** (Hladov).

Precej vaščanov je **odšlo s trebuhom za kruhom** v evropske in čezmorske dežele. Nekateri so se vrnili v domači kraj (iz Belgije, Avstralije...), obnovili so ali celo zgradili nov dom in uživajo zaslužen pokojnino. Varujejo tudi kulturno dediščino. Primer - **črno kuhinjo**.

Sprehodili smo se do **vaške cerkvice iz 17. stol.**, ki so jo zadnjič obnovili leta 1993. Posvečena je **svetima Kozmi in Damijanu**, zaščitnikoma zdravnikov in farmacevtov. Ponaša se z **lepim baročnim oltarjem**. Slika Matere Božje je **naslikala in poslala v rojstno vas Linka Lekančova**, ki je živel v ZDA.

Na naši poti smo se ustavili tudi **ob dveh studencih**, v katerih nikoli ne presahne voda in so ju krajani, čeprav ima skoraj vsaka domačija vodnjak (štirno), s pridom izkoriščali zlasti v času poletnih suš. V **kamnitih koritih** so napajali živino.

Na koncu nas je **predsednik KS povabil v vaški dom**, ki so ga zgradili vaščani s samoprispevkom in še nekaterimi sredstvi. Danilo je tu dodal še zanimive in pomembne podatke o vasi: kdaj so dobili elektriko, telefon, vodovod; o prvem radiu, prvem TV sprejemniku (Poslušala in gledala cela vas!).

Srečanje smo zaključili v duhu kulturnega praznika. Gospe Miranda U. in Dora K. sta prebrali pesmici Danilove sestre **Albine**.

Predsednik KS pa je napovedal **obnovo poti do studencev in razsvetljava igrišča ob vaškem domu**.

Postregli so nam tudi čaj, vino, domače žganje in piškote. Zahvalili smo se gostiteljema za izčrpno predstavitev in pogostitev ter odšli proti domu zadovoljni, da smo spoznali Veliko Bukovico in njen nekdanji in sodobni utrip.

Vse vabimo, da jo obiščete! Lahko se pripeljete ali pa jo mahnete kar peš, tako kot članice pohodniške skupine pri UTŽO, pod vodstvom mentorice Dore Kalčič, ki so se nam pridružile.

Po predstavitvi Danila Primca zabeležila

Marica Gabersnik, mentorica SSD

Februar 2024